

การศึกษากระบวนการบริหารของโรงเรียนที่ได้มาตรฐาน
สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดตรัง

นางสาวสุมน ปริสุทธิ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาบริหารการศึกษา ภาควิชาบริหารการศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2541
ISBN 974- 331 - 732 -5
ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2 0 11. 2544

I 15940 450

A STUDY OF ADMINISTRATIVE PROCESS OF STANDARDIZED SCHOOLS
UNDER THE JURISDICTION OF THE OFFICE OF TRANG
PROVINCIAL PRIMARY EDUCATION

Miss Sumon Borisut

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education in Educational Administration

Department of Educational Administration

Graduate School

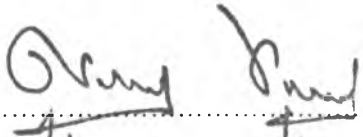
Chulalongkorn University

Academic Year 1998

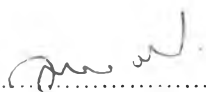
ISBN 974 - 331 - 732 -5

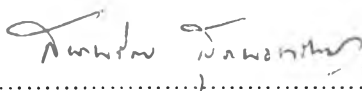
หัวข้อวิทยานิพนธ์ การศึกษากระบวนการบริหารของโรงเรียนที่ได้มาตรฐาน
 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดตรัง
โดย นางสาวสุนน บริสุทธิ
ภาควิชา บริหารการศึกษา
อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สนานจิตร์ สุคนธ์ทรัพย์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยฉบับนี้เป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ นายแพทย์ ศุภวัฒน์ ชูติวงศ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐนิภา คุปรัตน์)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สนานจิตร์ สุคนธ์ทรัพย์)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.อมรชัย ตันติเมธ)

สมุณ บริสุทธิ์ : การศึกษากระบวนการบริหารของโรงเรียนที่ได้มาตรฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา
จังหวัดตรัง (A STUDY OF ADMINISTRATIVE PROCESS OF STANDARDIZED SCHOOLS UNDER
THE JURISDICTION OF THE OFFICE OF TRANG PROVINCIAL PRIMARY EDUCATION) อาจารย์ที่
ปรึกษา : ผศ.ดร.สนานจิตร์ สุคนธ์ทรัพย์; 204 หน้า. ISBN 974-331-732-5.

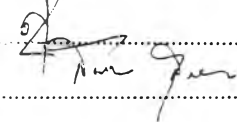
การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการบริหารและปัญหาเกี่ยวกับกระบวนการบริหารของโรงเรียน
ที่ได้มาตรฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดตรัง

ผลการวิจัยจากรายการที่ผู้ให้สัมภาษณ์ระดับสูงสุด พบว่า โรงเรียนมีการวางแผนโดยจัดทำแผนปฏิบัติการ
ประจำปีเพียงแผนเดียว โรงเรียนกำหนดภาพอนาคตโดยพิจารณาจากปัจจัยภายใน กำหนดวัตถุประสงค์โดยวิเคราะห์
จากประสบการณ์ของบุคลากรและผู้บริหาร กำหนดกลยุทธ์โดยพิจารณาโอกาสและข้อจำกัดที่เกิดจากสภาพแวดล้อม
ภายนอก กำหนดมาตรฐานผลการปฏิบัติงานโดยยึดแนวทางการปฏิบัติงาน การติดตามทบทวนแผน หัวหน้างานติดตาม
แล้วรายงานทั้งทางวาจาและลายลักษณ์อักษร การจัดการ ทั้ง 6 งาน ในโครงสร้างการบริหารโรงเรียน ร่วมกัน
รับผิดชอบดำเนินงานเพื่อให้โรงเรียนได้มาตรฐาน ผู้บริหารมอบหมายงานตามความเหมาะสมและรับฟังความคิดเห็นในที่
ประชุม โรงเรียนมีการประสานงานทั้งภายในโรงเรียนและภายนอกโรงเรียน มีการกำหนดหัวหน้างานและขอบเขตอำนาจ
หน้าที่ชัดเจนอยู่ในคำสั่ง การเป็นผู้นำ ผู้บริหารและหัวหน้างานวิชาการเป็นผู้initiate โดยเน้นการทำงานเป็นกลุ่ม
มีการจูงใจทั้งทางบวกและทางลบ มีการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้โรงเรียนได้มาตรฐาน ในด้านบุคลากร วิธีการและลักษณะ
นิสัยในการทำงาน การติดต่อสื่อสารมีทั้งแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการ วิธีจัดการความขัดแย้งใช้การพบปะทำความ
เข้าใจกับต้นตอของปัญหา การควบคุม มีการตรวจสอบการบรรลุวัตถุประสงค์และการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด
โดยให้รายงานเป็นลายลักษณ์อักษร เมื่อผลการปฏิบัติงานต่ำกว่าเกณฑ์ แก้ไขโดยเปลี่ยนวิธีการทำงานโดยผู้บริหารให้
คำปรึกษา

ผลการวิจัยจากรายการที่ผู้ตอบแบบสอบถามระดับสูงสุด พบว่า โรงเรียนมีการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี มี
การกำหนดภาพอนาคตโดยพิจารณาจากปัจจัยภายใน กำหนดวัตถุประสงค์โดยยึดเกณฑ์มาตรฐานของ สปช. เป็นหลัก
กำหนดกลยุทธ์โดยเลือกวิธีการที่เหมาะสมที่สุดแล้วจัดทำแผนงาน กำหนดมาตรฐานผลการปฏิบัติงานโดยใช้เกณฑ์
มาตรฐานของ สปช. เป็นหลัก การติดตามทบทวนแผน มีคณะกรรมการติดตามและจัดประชุมแจ้งผลการดำเนินงานเป็น
ระยะ ๆ การจัดการ งานวิชาการเป็นผู้รับผิดชอบการดำเนินงานเพื่อให้โรงเรียนได้มาตรฐาน การมอบหมายงาน
กำหนดตามมติที่ประชุม มีการประสานงานทั้งภายในโรงเรียนและภายนอกโรงเรียน มีการกำหนดหัวหน้างาน โดยมีระบุ
ขอบเขตอำนาจหน้าที่ การเป็นผู้นำ ผู้บริหารเป็นผู้initiate โดยการฝึกอบรมและให้คำแนะนำ มีการจูงใจทั้งทางบวกและ
ทางลบ มีการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้โรงเรียนได้มาตรฐาน ในด้านบุคลากร วิธีการทำงาน เทคนิคอื่น ๆ
การติดต่อสื่อสารเน้นแบบไม่เป็นทางการ จัดความขัดแย้งโดยรับค้นหาสาเหตุ วิธีการแก้ปัญหาและแก้ปัญหานั้นโดยเร็ว
การควบคุม มีการตรวจสอบการบรรลุวัตถุประสงค์โดยการประเมินผลการปฏิบัติงาน เมื่อผลการปฏิบัติงานต่ำกว่า
เกณฑ์ แก้ไขโดย เปลี่ยนวิธีการทำงาน

ปัญหาเกี่ยวกับกระบวนการบริหารทั้งผู้ให้สัมภาษณ์และผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ ระบุว่า ไม่มีปัญหา

ภาควิชา บริหารการศึกษา
สาขาวิชา บริหารการศึกษา
ปีการศึกษา 2541

ลายมือชื่อนิสิต
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา

4083813727 : MAJOR EDUCATIONAL ADMINISTRATION
KEY WORD: ADMINISTRATIVE PROCESS / STANDARDIZED SCHOOLS
SUMON BORISUT : A STUDY OF ADMINISTRATIVE PROCESS OF STANDARDIZED SCHOOLS
UNDER THE JURISDICTION OF THE OFFICE OF TRANG PRIMARY EDUCATION .
THESIS ADVISOR : ASSIST. PROF. SNANCHIT SUKONTASAP, Ph.D. 204 p.p. ISBN 974-331-732-5.

The purposes of this research were to study the administrative process and problems of standardized schools under the jurisdiction of the Office of Trang Provincial Primary Education.

Findings concluded from the interview with highest frequencies revealed that : 1) Planning. Every school had only an annual operation plan. Schools developed a vision based on internal factors. Experiences of administrators and teachers were employed in establishing objectives. Opportunities and weaknesses under external context were considered in developing strategies. School performance standard was set in accordance with guidelines. Department heads were assigned to review the plan and presented both oral and written reports. 2) Organizing. Every administrative task shared responsibility in moving schools towards standard. Department heads were assigned with clear authority and responsibility. Job assignment was based on appropriateness and opinions from the meeting. Internal as well as external coordination were employed. 3) Leading. Administrators and Head of Academic Affairs Department performed the role of supervisors with emphasis on teamwork. Administrators used positive and negative motivation and managed school change through change in personnel, work procedures and personnel character. Schools used both formal and informal communication and managed conflicts by confrontation. 4) Controlling. Administrators reviewed objective attainment and efficiency in resource utilization. When results were below the standard, work procedures were changed under supervision.

Results from the questionnaire responses with highest frequencies were : 1) Planning. Schools had an annual operation plan. Schools developed a vision based on internal factors, specified objectives by using ONPEC criteria and employed the strategy of choosing the best alternative to develop into programs. School performance standard complied with ONPEC criteria. Committees were assigned to review the plan and reported accordingly. 2) Organizing. Schools assigned Academic Affairs Department to be responsible for improving schools towards standard. Job delegation was based on meeting agreement. Schools used both internal and external coordination. Department heads were appointed with specified authority and responsibility. 3) Leading. Administrators supervised teachers through training and coaching and used both positive and negative motivation. School change was based on change in personnel, work procedures, technology, etc. Schools used more informal than formal communication. They managed conflicts by seeking causes and took immediate action. 4) Controlling. Administrators reviewed performance against objectives and improved their operation by changing work procedures.

Problems were not found from the majority of responses by interviewees and questionnaire respondents.

ภาควิชา..... บริหารการศึกษา.....
สาขาวิชา..... บริหารการศึกษา.....
ปีการศึกษา..... 2541.....

ลายมือชื่อนิสิต.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ เนื่องจากได้รับความกรุณาอย่างดียิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สนานจิตร สุคนธ์ทรัพย์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ ตรวจสอบแก้ไข ปรับปรุงข้อบกพร่องต่าง ๆ ของการวิจัยมาโดยตลอด ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ เป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ ผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้กรุณาตรวจแก้ไขแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามที่ใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งได้แก่ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐนิภา คุปรัตน์ รองศาสตราจารย์ ดร.อมรชัย ตันติเมธ อาจารย์ประจำภาควิชาบริหารการศึกษาศาสตร์ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ดร.อรรณพ จินะวัฒน์ ศึกษาพิเศษ 7 กรมสามัญศึกษาและคุณชวรงค์ชัย อ่อนมี อาจารย์ใหญ่โรงเรียนวัดพระพรางค์เหลือ อำเภอยะหริ่ง จังหวัดนครสวรรค์

ขอขอบพระคุณ อาจารย์กอบกุล พุกชะวัน ที่ได้กรุณาตรวจแก้ไขปรับปรุงข้อบกพร่องของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ขอขอบคุณผู้บริหารโรงเรียนและคณะครูโรงเรียนที่ได้มาตรฐาน สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดตรังทุกท่านที่ให้ข้อมูลในการวิจัยเป็นอย่างดี รวมทั้งบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่ได้กรุณาให้ทุนอุดหนุนการวิจัยในครั้งนี้

ท้ายสุดนี้ ขอกราบขอบพระคุณคุณแม่ คุณอลงกรณ์ ไชยเสนีย์ โรงเรียนศิริคุณสรณ์ วิทยาและเพื่อนนิสิตรุ่นที่ 35 ที่เป็นกำลังใจและให้ความช่วยเหลือในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

สุমন บริสุทธิ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ณ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
ขอบเขตของการวิจัย.....	3
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	5
วิธีดำเนินการวิจัย.....	5
ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิจัย.....	6
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารและการบริหารการศึกษา.....	7
แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการบริหาร.....	9
แนวคิดเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษา.....	39
เกณฑ์มาตรฐานการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการ	
การประถมศึกษาแห่งชาติ.....	42
การประเมินมาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษา ปีการศึกษา 2538.....	50
จังหวัดตรัง.....	54
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	55
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	57
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	57
ประชากรที่ใช้ในการวิจัย.....	57
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	57
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	59
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	59

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	60
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์	
1.1 สถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์.....	61
1.2 กระบวนการบริหารของโรงเรียนที่ได้มาตรฐาน สังกัด สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดตรัง.....	63
1.3 ปัญหาการบริหารของโรงเรียนที่ได้มาตรฐาน สังกัด สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดตรัง.....	98
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม	
2.1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	107
2.2 กระบวนการบริหารของโรงเรียนที่ได้มาตรฐาน สังกัด สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดตรัง.....	111
2.3 ปัญหาการบริหารของโรงเรียนที่ได้มาตรฐาน สังกัด สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดตรัง.....	130
ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาเอกสาร.....	140
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	147
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	147
วิธีดำเนินการวิจัย.....	147
สรุปผลการวิจัย.....	148
อภิปรายผลการวิจัย.....	155
ข้อเสนอแนะ.....	162
รายการอ้างอิง.....	164
ภาคผนวก.....	168
ประวัติผู้วิจัย.....	204

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 จำนวนโรงเรียน ห้องเรียน นักเรียน/นักศึกษาในระบบโรงเรียนของจังหวัดตรัง.....	55
2 สภาพของผู้ให้สัมภาษณ์.....	61
3 จำนวนและร้อยละของผู้ให้สัมภาษณ์ เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปในการวางแผน.....	63
4 จำนวนและร้อยละของผู้ให้สัมภาษณ์ เกี่ยวกับการกำหนดภาพอนาคตของโรงเรียน.....	66
5 จำนวนและร้อยละของผู้ให้สัมภาษณ์ เกี่ยวกับการกำหนดวัตถุประสงค์ของ การดำเนินงานเพื่อให้โรงเรียนได้มาตรฐาน.....	69
6 จำนวนและร้อยละของผู้ให้สัมภาษณ์ เกี่ยวกับการกำหนดกลยุทธ์การดำเนินงาน.....	72
7 จำนวนและร้อยละของผู้ให้สัมภาษณ์ เกี่ยวกับการกำหนดมาตรฐานผลการปฏิบัติงาน.....	74
8 จำนวนและร้อยละของผู้ให้สัมภาษณ์ เกี่ยวกับการติดตามทบทวนแผน.....	78
9 จำนวนและร้อยละของผู้ให้สัมภาษณ์ เกี่ยวกับการมอบหมายงาน โครงสร้างการบริหาร ของโรงเรียน การกำหนดช่วงการบริหาร การกำหนดกลุ่มงานและเอกภาพในการบังคับ บัญชา.....	81
10 จำนวนและร้อยละของผู้ให้สัมภาษณ์ เกี่ยวกับผู้รับผิดชอบการดำเนินงานและบทบาท หน้าที่เพื่อให้โรงเรียนได้มาตรฐาน.....	83
11 จำนวนและร้อยละของผู้ให้สัมภาษณ์ เกี่ยวกับการประสานงาน.....	84
12 จำนวนและร้อยละของผู้ให้สัมภาษณ์ เกี่ยวกับการนิเทศเพื่อให้โรงเรียนได้มาตรฐาน.....	88
13 จำนวนและร้อยละของผู้ให้สัมภาษณ์ เกี่ยวกับการจูงใจในการทำงานเพื่อให้ โรงเรียนได้มาตรฐาน.....	90
14 จำนวนและร้อยละของผู้ให้สัมภาษณ์ เกี่ยวกับการนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงเพื่อให้ - โรงเรียนได้มาตรฐาน.....	91
15 จำนวนและร้อยละของผู้ให้สัมภาษณ์ เกี่ยวกับการติดต่อสื่อสาร.....	93
16 จำนวนและร้อยละของผู้ให้สัมภาษณ์ เกี่ยวกับการขจัดความขัดแย้ง.....	95
17 จำนวนและร้อยละของผู้ให้สัมภาษณ์ เกี่ยวกับการควบคุม.....	96
18 จำนวนและร้อยละของผู้ให้สัมภาษณ์ เกี่ยวกับปัญหาการบริหารของโรงเรียน ที่ได้มาตรฐาน.....	98
19 ปัญหาการแก้ไข ผลการแก้ไขและข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาการบริหารโรงเรียนที่ ได้มาตรฐาน จำแนกตามกระบวนการบริหาร.....	102
20 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	107
21 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม เกี่ยวกับการวางแผน.....	111

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
22 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม เกี่ยวกับการจัดองค์การ.....	118
23 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม เกี่ยวกับการเป็นผู้นำ.....	123
24 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม เกี่ยวกับการควบคุม.....	128
25 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม เกี่ยวกับปัญหาการบริหารโรงเรียน ที่ได้มาตรฐาน ด้านการวางแผน.....	130
26 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม เกี่ยวกับปัญหาการบริหารโรงเรียน ที่ได้มาตรฐาน ด้านการจัดองค์การ.....	133
27 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม เกี่ยวกับปัญหาการบริหารโรงเรียน ที่ได้มาตรฐาน ด้านการเป็นผู้นำ.....	136
28 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม เกี่ยวกับปัญหาการบริหารโรงเรียน ที่ได้มาตรฐาน ด้านการควบคุม.....	138
29 จำนวนโรงเรียนที่มีเอกสารเกี่ยวกับกระบวนการบริหารจำแนกตามเนื้อหาสาระและ ประเภทของเอกสาร.....	140